

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De b[ea]to Matthia apostolo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

sed libere: qd specialius intelligendū est d
viris ecclesiasticis. Debet aut status eccle/
siasticus gaudere triplici libertate.

Primo libertate iurisdictionis sine per/
turbatione.

Secundo libertate executionis sine co/
actione.

Tertio libertate possessionis sine exa/
ctione.

Primo libertate iuris/
dictionis etc. Sicut patet p Bonifaciu. viij.
de immunitate ecclia. l. vj. c. Qm vt in/
tellegim? vbi dicit: q null? debet p iudic/
ces ordinaros vel litteras impetratas re/
currere ad iudiciū seculare sup causis seu
qñtionibz que de iure seu consuetudine ad fo/
rū ecclie pertinet. Et ibidē habet in fine.
Sicqz pō ptra psumpserit excoicationi se/
ipso facto nouerit subiacere: a q nisi tā u/
dici cuius cognitio fuerit impedita: vel iu/
risdictio usurpata qz parti q perturbata fue/
rit in psecutione sui iuris de iniuria dānis
et expensis et interesse pū p eundē fuerit
integre satisfactus nullatenus absoluat
Hec ibi.

Secundo libertate execu/
tionis sine coactione. Vñ lib. vj. de his q
vi metus ve causa fiunt dicit Grego. xij.
l. gdu. cōd. c. Absolutiois. Absolutiois
beneficiū ab excoicationis sentētia vel quā/
cūqz reuocationē ipsi? aut suspēnsiois seu
etiā interdici p vim vel p metu extoraz
pūis pstitutionis auctoritate oibz virib?
vacuam? Ne aut sine vindicta violentie
crescar audacia eos q absolutionē seu re/
uocationē hmoi vi vel metu extorserit/ ex/
coicationis sentētie decernim? subiacere.
Hec ibi. Et in glosam: est ibi canon late
sentētie.

Tertio debz ecclia gau/
dere libertate possessionis sine exactione.
Nulla em psona ecclesiastica tenet solue/
re gabellas: tallias: exactiones aut collectas
rōne suaz possessionū: domoꝝ: predioꝝ etc
vt patet extra de immunita. ecclie. c. Quia nō
nulli. l. vj. Similr nec de rebz qz nō cau/
sa negociationis deferret vel deferre fac: vt

patet extra de censibz et exactionibz. c. qñ. l. l.
v. Sed quā penā incurrit q a psonis ec/
clesiasticis hmoi exactiones extorqre nitū/
tur dicit ca. Aduersus cōsis/
les. extra de immuni. ecclie. vbi hz. q oed im/
ponētes tallias vel collectas clericis: vl eo/
rū iurisdictionē occupātes si moniti nō des/
sistant/ excoicati sunt cū suis fautoribz etc.
Et dicit ca. Ad min. q pūie hodie acci/
dit illō Hierem te dicit. Princeps pūis/
cia. i. ecclia dñā mūdi facta est sub tribu/
to. Circa aut p dicitā triplicē libertatē no/
tād ū q laici ptra eccliaistica libertatē ita/
tura p dēntes: scriptores: p rātes: p siles:
rectores atqz p siliarij locoꝝ vbi talia ita/
tura su p suetudines edite sunt vel serua/
te vel q ca fecerit p sēruare: et q iudicauit
rit fm ea sunt ipso facto excoicati. extra de
senten. excoi. c. graue. Et de vsuris. c. Gra/
ui. in clemen. Vñ Esa. j. ptra tales. Ne q
condūit leges iniqs. Et sup dictis igit ap/
paret peminētia et excellētia stat? eccliaistici
et pūie sacerdotij cuius pncipatus post
chm pūie residet in aplo Petro: ppter
qd specialē sibi debem? exhibere reuerē/
tiā et hodiernā cathedre sue festiuitatē cū
magis deuotionē celebrare: vt sic et? pūci/
mo gratiā pūemur et glām sempiternā
Amen.

De bto Matthia apostolo.

Cecidit fors

sup Matthia et annūeratus
est cū vndecim aplis Ac. j.
Et hoc intelligere debem? nos specialē
honorē atqz deuotionē debere beato mat/
thie q annūeratus est cū alijs apostolis
Nam etsi sancti singuli magno digni sint
honorē: ipsis tamē apostolis specialis ac/
pūus debet honor. Nam sicut cātar ec/
clesia: Ipsi sunt ecclesiaz pncipes: belli
trumpales duces: celestis aule milites et
vera mūdi lumina. Beato igit Matthie
qui locuz duodecimū int? apostolos p spe/
cialē dei p rōdentia adeptus est: spe/
cialē debemus reuerentiam impendere
Ipsius autem sanctitatē trā p rōne no/
bis manifestant testimonia,

Ber. De sctō Matthia

Primū: est testimoniū honorificatiue electionis.

Secūdum: est testimoniū charitatiue affectionis.

Tertū: est testimoniū glorificatiue operationis.

Primū igitur est testimoniū honorificatiue electōis: qz scz diuinit⁹ ē elect⁹ in honore apostolicū. Ps. Beatus quē elegisti et assūpsisti. i. in dignitate apostolicā. Jo. xij. Ego scio qz elegerim fuit aut electio bti matthie scz atqz honorabilis qm nō amore carnali s; zelo di facta ē: vt v; Act. j. vbi dicitur hec electio multū laudabilis scipue tripliciter.

Primo rōne p̄tuse inchoationis.

Secdo religiose p̄secutiōis.

Tertio glouiose r̄minatiōis.

Primo ppter virtuosam

inchoationē: qz vics apli inceperūt eam a salutifera exhortatiōe: qz sic dicitur Act. j. In diebus illis scz inter dñicā ascensionē et scripsit missionē. Exurgēs petr⁹ i medio fratrum dixit. Viri fr̄es oportet impleri scripturam zc. vsq; ibi. et Matthia. Vide tēpū In hac aut exhortatiōe ponūt tria.

Primū ē exhortatiōis rō. cū dixit Viri fratres oportet impleri scripturā zc. Ubi apparet diuina iusticia multū formidanda in reprobatiōe iude. Hec q̄ppe diuina videta multū terrere debet oēs sectatores iude: qz fr̄es aut filij iude dicā possunt. Uñ glosa sup̄ Math. Multi hodie sūt q̄ execrant factū iude: et idē faciūt. Nā cū p̄ munere falsū testimoniū dicit: deū q̄ p̄tate ēyēdūt. Similiter q̄ p̄ munere falsum iudiciū faciūt: deū q̄ iusticia est vendūt. h̄ glos. Ut autē gñalr dicam⁹. Quicq; p̄ tpali lucro p̄tate et iusticia p̄fudit et deū a se abijcit: filiū est iude tāq; imitator: et: et fr̄ iude ac soci⁹ ei⁹. Tūteat q̄ talis q̄cūq; est ille ne p̄iceps tādē fiat hereditas iude: qm sic dicitur. Qui socij fuerūt in vicij: erūt et i penis. Frequētē q̄ diuinā iusticia terribilē meditet vt sic dei timore corrept⁹ iustificari mereat. Eccl. j. Timor dñi expellit peccm. Nā q̄ sine timore ē nō poterit iustificari. **S**ecūm ē rōis p̄clusio. cū dicitur Oportet q̄ ex his vtris q̄ nobiscū sūt zc. Ubi apparet dei circa nos p̄uidencia cōmen-

danda qz p̄uidere voluit vt essent testes dñice resurrectionis in sufficienti et p̄fecto numero. Sap. xij. Tu autē p̄ gubernas omnia p̄uidetia. Et sap. viij. dicit q̄ diuina sapiētia attingit a fine vsq; ad finē fortiter et disponit oia suauiter. j. Pe. v. Quis sollicitudinē vram p̄iciēs in eū qm ip̄i cura est de vobis. **T**ertū ē p̄clusionis approbatio. cū dicitur Et statuerūt duos: ioseph et c. Ubi apparet aploz p̄cordia imitanda. Statim em vt petrus hortatus est eos vt vnū eligerēt et cordes vnanimiter opinionē sue statuerūt duos vt eoz alter eligeret. Hi erāt ex septuaginta duobus discipulis: vt scz accipi p̄t ex p̄bis petri dicitur. Oportet ex vris q̄ nobiscū sūt p̄gregari omi tpe q̄ intrauit et exiit inter nos vntesus restē resurrectionis eius nobiscū fieri zc. Est itaq; h̄mōt cōcordia aploz imitanda p̄sertim in electionib; pastoz ecclēie. vbi p̄orsus cauenda est p̄sonarū acceptio. Ja. ij. Fr̄es mei nolite in personaz acceptiōe habere fidē dñi nostri iesu ch̄i gl̄ie Hugo. Acceptio p̄sonarū est vacua reuerentia exhibita alicui nō causa debiti vel meriti s; p̄ timore vel p̄cipiā vilitatē. Hec ille.

Secdo laudabilis ē electio

bti matthie ppter religiosam executionē qz facta est cū deuota orōne. Uñ Act. j. Et orātes dixerūt. Tu dñe q̄ corda nosti oim dñe quē elegeris ex his duob⁹. zc. In q̄ orōne tangūt tria ab omi orāte arte te p̄sideranda. **P**rimo tangit dei potētia insupabilis. cū dicitur Dñe. Dñs ei nōmē est p̄tatis. Uñ et hester. xij. mardocheus orās dicebat. Dñe rex ops in ditione ma cūcta sūt posita et nō est q̄ possit resistere volūtati tue. **S**ecdo tangit dei sapia libilis. cū dicitur q̄ nosti corda oim. Heb. iij. Oia nuda et apra oculis ei⁹. Uñ et salom. orās. iij. Reg. viij. dicebat. Tu sol⁹ nosti cor. oi m filioz hoim. **T**ertio tangit dei clementia inexplicabilis. cū dicitur ostende quē elegeris zc. Electio em diuina ex mera liberalitate sue clementie et bonitatis p̄cedit. Eph. j. Elegit nos in ch̄o an nōm di p̄stitutionē vt essem⁹ scz et immaculati cōspectu eius in charitate zc. Uñ daniel orans dicebat. Daniel. iij. Dñe deus fac

nobilium iuxta mansuetudine sua et finem
titulorum misericordie tue etc. Quisquis itaque
orare volens firmam fidem habere etiam
Iaco. j. Postulet in fide nihil habere.

Tertio apparet hmoi

electio laudabilis propter gloriosam termina-
tionem: quia terminata est cum divina reuelatione.
In Act. j. dicitur. Et dederunt eis sortes. Et
cecidit sortis super matthiam etc. Ubi notandum
quod sicut accipi potest ex dictis Thomae, ij. q. 9.
et in art. vij. Triplex est sortis. Prima
est sortis tolerabilis: cuius scilicet euentus expecta-
tur totaliter a fortuna: puta si quis non valens
aliquid concordare dividere vram sortibus ad vi-
uisionem. puta festiuis altera logiore et alfa
bentore. Hec sortis non videtur habere vicium nisi
si forte aliqui vicium viciantur. Secunda est
sortis vituperabilis et danabilis. cuius scilicet euen-
tus expectatur a demonibus: vel etiam a dispo-
sitione stellarum cui non subduntur actus huius-
modi: hoc fit demonum suggestio: tunc ergo
vram sortis superstitiosa est et illicita: et finem ca-
nones prohibent. Tertia est sortis immeda-
bilis cuius euentus expectatur a deo finem illud
Prouer. xvij. Sortes mittunt in signum sed
a domino tepant. Et talis si bene fiat immedabilis
potest tamen male fieri tripliciter. Primo si absque vi-
litate: hoc ei videtur ad dei reuerentiam per-
tinere. Secundo si quis etiam in necessitate sortibus
vram absque reuerentia. Tertio si ad terrena
negotia pertinet et ad huius vite viciantur.
Et etiam si sortibus vram in electionibus eccle-
siasticis quod spiritus inspiratio fieri dicitur. Unde
sicut dicitur Beatus super actus apostolorum. Mattheus
autem per eorum ordinem sorte quod scilicet non dicitur
erat plenitudo spiritus in ecclesia effusa: sed
post autem diaconi postea non sorte sed electione
discipulorum sunt ordinati. Hec ille. Si sortis
necessitas imminet licet tamen est cum debita reueren-
tia sortibus diuini iudicii implorare. quem
admodum dicitur Augustinus epistola ad honoratum. Si
inter dei iudicium sit disceptatio quod eorum
persecutionis reperiuntur maneat et quod eorum fugiat: ne
morte omnium deserat ecclesia: si hec discepta-
tio aliter non potuerit terminari: quantum mihi
videtur quod maneat et quod fugiat sorte eligendi sunt.
Et in j. de doctrina christiana. dicitur. Si tibi abunda-
ret aliquid quod operetur dari ei quod non haberet
nec duobus dari possit: si tibi occurreret duo
quod neuter alium vel indigentia vel erga te a-

liqua necessitate superaret: nihil iusti faceres
quod ut sorte eligeres cui dandum esset quod da-
ri vtrique non posset. Hec Augustinus. Primum itaque
licite et immedabiliter electus est mattheus in
apostolice sorte. de quo dicitur. Cecidit sortis super mat-
thiam etc. Sed autem dicitur in libro ecclesie. dicitur.
Sortis ista fuit quod dicitur splendor diuini et radi-
diuinitus super matthiam emissus. Unde per quod
brutus mattheus fuit a deo specialiter electus.
Iohannes xv. Non vos me elegistis sed ego elegi
vos et posui vos ut carnis et fructum afferatis
etc. Elegit itaque dominus omnes glorificandos et vo-
cavit. Vocavit tamen plures quos non elegit. Unde
valde terribile est quod dicitur Mattheus. x. r. r. r. r.
Multi sunt vocati pauci vero electi. Nam si-
cut dicitur Iherosolymis. lib. ij. de sum. bo. Multi recti
sunt fidei: sed ope differunt. Et tamen. Con-
fitemur se nosse deum: faciunt autem negant. Item multi
sunt qui peccant: pauci vero qui penitentiam agunt.
Dicitur vij. Nullus est qui penitentiam agat super
peccato suo. Ambrosius. Facilius inuenitur qui se peccatum
innocentia: quam qui veram egit penitentiam. Et ergo
nos ostendam de numero electorum: faciamus
quod honorat Petrus. ij. De j. Satagite ut per
bona opera certam vram vocationem et electionem
faciatis. Et Paulus. Col. ij. Induite vos sicut
etiam dei misericordie viscera benignitate: hu-
militate: modestia: patientiam: supportantes in-
uicem donantes vobis sicut et dominus donauit no-
bis. Hec ibi. Quod dicitur paulus: Si tales sunt
estis: manifeste ostendit vos ad electorum nu-
merum maxime pertinere.

Secundum est testimonium charitatis
affectiois. In ipsa enim charitate pro-
cipue consistit scilicet personae. Iohannes dicitur
Paulus. Col. ij. Super omnia charitate habe-
te quod est vinculum perfectionis et pax christi exul-
tet in cordibus vestris. Apparuit autem chari-
tas eius et ad deum et ad proximum in eo quod
totum fidei catholice predicatio propter puer-
sioni exposuit. Predicauit quippe et in iudea
et in macedonia. Poterat vtrique dicere eum
Paulo Act. xx. Non facio aiam meam pericio-
sioris quam me dummodo summe cursum meum
et ministerium verbi quod acceptum a domino Iesu
testificari euangelium gratie dei. Hec ibi. Pre-
cipue autem apparuit huiusmodi charitas
in tormentorum et mortis profectione quam susti-
nuit pro christi fidei euangelii predicatioe. j. Cor.

Ber. de scō Thoma

xiij. Charitas oia suffert: oia credit: oia sperat: oia sustinet. In hmoi aut passione Marie apparuit excellētia charitatē ppter ea
Primo ppter oblatiois volūtatē
Secundo ppter afflictiois acerbitatē.
Tertio ppter affectiois stabilitatē.

Primo ppter oblatiois volūtatē. Cū em ipse in medio suorum aduersarioꝝ psteret tribus diebus eū q̄rentes minime inuenerūt. Tertia autē die se manifestās eis dixit: Ego sum. Imitat⁹ dñm iesū. Esa. liij. Oblat⁹ ē q̄ ipse voluit.

Secundo ppter afflictiois acerbitatē. Nā ipm pmo manib⁹ post tergū ligatis ⁊ fune colloꝝ impoꝝto iunter afflicerēt atq; crudeli⁹ ⁊ sic in carcere reclusi serūt. Tandē instar dñi fuit crucifix⁹: vt q̄ dā dicit. Et in cruce stans lapidat⁹: ⁊ tandem fuit securi percussus ⁊ excubatus. Ps̄. De tribulationē iustoz

Tertio ppter affectiois stabilitatē. q̄ in illis oibus romētis sp̄ stabilitis in fide ⁊ charitate ch̄i p̄māsit. Cant. vii. Fortis est vt mors dilectio. Es̄. j. Cor. iij. Charitas patēs est: benigna est.

Tertū est testimoniū clarificatiue opatiōis. Nam p opatiōes miraculosas clarificata est ⁊ glōse manifestata est sc̄ritas ei⁹. Ps̄. Scitote q̄ do min⁹ sc̄m suū mirificauit. In illis autē miraculis tria de eo declarātur.

Primo sua misericōdia.
Secundo sua iusticia.
Tertio sua potētia.

Primo quedā illoꝝ miraculoꝝ attestat⁹ sue mie vt q̄ ducētos q̄nq̄ginta portioē intoxicata exccatos illūinauit singlis man⁹ iponēs: q̄s etiā ad fidē conuertit Lu. vi. Estote misericordes sicut ⁊ p̄r̄ vt celestis misericors est.

Secundo quedā attestantur sue iusticie. Cū ei quedā obstinati p̄sisterēt ⁊ sb̄ū dei deriderēt: dixit eis: Denūcto vob⁹ q̄ in inf̄nū viui descēdet⁹. statiq; se terra aperuit ⁊ eos viuos deglutiuit. Sap. vi. Unde est orbis terraz p̄tra insensatos.

Tertio quedā attestantur sue potētie. Qm̄ cū esset in carcere/ demones apparētes dētib⁹ quidē in eū fremebāt: sed in eū accedere nō audebāt neq; poterāt: ⁊ etiā q̄ portio intoxicata de q̄ fuerāt sup̄dicti exccati nihil eū lesit. Marc. vi. Signa autē eos q̄ credit⁹: hoc sequit⁹. In noie meo demo. eijciētrē. Esti mort⁹ sep̄ qd bib. nō eis nocēbit. Et dicit⁹ itaq; apparet sc̄ritas b̄i marthie ppter quā sc̄ritatē dign⁹ fuit annūerari iter ap̄los: quib⁹ admōdū dicit⁹ p̄ba pus assumpta. Lēgō dicit⁹ soꝝ sup̄ marthiā. Hunc igit vt patronū ap̄ deū inuocem⁹ vt ei⁹ meris. et p̄sib⁹ cū elect⁹ ⁊ b̄is annūerari mereamur Amen.

De b̄o Thoma agnensī Sermo.

Wer mundi

I Bart. v. Hoc de b̄o thoma doctore dicere possum⁹ qd Eccl. i. scribit⁹: vtz Quasi luna plena diebus suis lucet ⁊ q̄si sol refulgēs sic ille et fulsit in tēplo dei Jō ueniet⁹ de eo enūciari p̄nt p̄ba p̄posita: qm̄ vtz ipse est lux mōdi. Illustrauit em̄ eccliam m̄stip̄. Illustrauit inq; triplē lumine.

Primo lumine p̄uolose p̄diciōis siue p̄fectionis.

Secundo lūine fructuose instructiois.

Tertio lūine miraculose opatiōis.

Primo igit b̄us Thomas eccliaz ⁊ mundi illustrauit lūine p̄uolose p̄fectionis. De hac luce dicit⁹. v. Luceat lux v̄a corā hoib⁹ vt videat⁹ opera v̄a bona ⁊c. Excellētā autē p̄uolose p̄fectionis glōsi thome tria maxime declarant ⁊ ostendunt.

Primū ē acceleratio sp̄allis sc̄ritis

Secundū est abdicatio tēporalis m̄dā dānitatis.

Tertū est deuotō cordialis sinceritat⁹

Primū est acceleratio sp̄allis sc̄ritatis. A p̄mis eniz annis deo seruire cepit q̄si tā deo sp̄aliter dedicat⁹.

Quinq̄nne em̄ deo parētēs ei⁹ obtrulit i monasterio mōꝝ cassini ordinis sc̄ti b̄adi

cti educādū et instrūdū. Puer at ipse p̄t